

СТАНОВИЩЕ

От доцент Костадин Бонев Костадинов, Югозападен университет „Неофит Рилски“
Благоевград, Факултет по изкуствата, за защита на докторска дисертация на ПЕНЧО
КУНЧЕВ КУНЧЕВ, редовен докторант в докторска програма „Кинознание,
киноизкуство и телевизия“, НБУ, професионално направление 8.4 „Театрално и
филмово изкуство“, Научна специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“, за
получаване на образователна и научна степен „Доктор“.

**Тема на дисертационния труд: „АНИМАЦИОННИЯТ ТИПАЖ - АНАЛИЗ И РАЗВИТИЕ
1906 – 2012“**

Дисертационният труд „АНИМАЦИОННИЯТ ТИПАЖ - АНАЛИЗ И РАЗВИТИЕ
1906 – 2012“ на Пенчо Кунчев е предназначен за присъждане на образователната и
научна степен „доктор“ по професионално направление 8.4 Театрално и филмово
изкуство. Научен ръководител на труда е проф. Иван Веселинов.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение.

В дисертационния труд Пенчо Кунчев систематизира творческите си търсения като режисьор и художник в анимационното кино, поставяйки ги в контекста на световния филмов опит от създаването на първия анимационен филм до наши дни.

По този начин дисертационният труд се превръща в опит за осмисляне и формулиране на естетическите принципи при изграждане на единна концепция за анимационния персонаж, на превръщането на системата от знакови елементи, организирани във филмовия кадър, в система от образни символи и послания, характеризиращи едно филмово произведение.

Предмет и цели на изследването.

Пенчо Кунчев извежда анимационният типаж като най-важният компонент в анимационния разказ, резултат от творческите търсения на режисьора и художника, от чиято ръка се „ражда“.

Според него, анимационният типаж е синтез на естетическите и етични пристрастия на своя създател и неговата материализирана завършеност е плод на цялостния възглед на режисьора за пряката връзка между художествените принципи на изкуството и заобикалящия ни свят. Дисертационният труд на Пенчо Кунчев си е поставил за цел проследяване на еволюцията на анимационния типаж от зората на анимационното кино до наши дни. По този начин Пенчо Кунчев изгражда своята теоретична конструкция в контекста на историческото развитие на този вид кино.

В своя анализ на проблема, Пенчо Кунчев се спира на класически изследвания на темата, като „Техники на рисувания фильм“ на Джон Халас и Роджър Манвел (Halas & Manvel, 1959), “Cartoon Animation” на Престън Блеър (Blair, 1994), по – нови изследвания като “Рисуване за анимация” на Пол Уелс и Джоана Куин (Wells & Quinn, 2009) и изследванията на български автори по темата като „Българско анимационно кино 1915-1995“ на Надежда Маринчевска (Маринчевска, 2001) и „Драматургичното пространство на анимацията“ на Невелина Попова (Попова, 2016). Докторантът систематизира и публикациите на класика на българската анимация Тодор Динов, пръснати в различни периодични издания.

Структурно дисертацията закономерно следва зададената в заглавието теза: след експонирането на същностните характеристики на анимационния типаж и извеждането на принципите на неговото създаване, се преминава към исторически преглед на различни фази и направления на анимационното кино, като са анализират трансформациите на понятието „анимационен типаж“. Специални глави са отделени на филмите на Уолт Дисни, създаването на студията UPA, както и киното на Европа, Латинска Америка и Азия.

За да развие своята теза за принципите на изграждане на анимационния типаж, както и взаимната връзка между драматургия, образ и художествено решение, Пенчо Кунчев си поставя следните задачи:

1. Да систематизира развитието на анимационния типаж.
2. Да анализира постиженията в тази област както в исторически, така и в художествен аспект.
3. настоящият труд да послужи като база в търсенето на нови изобразителни решения.

В първа глава докторантът анализира същностните характеристики на анимационния типаж, изследва принципите при неговото създаване, както и характерните му особености, свързани с драматургията на филма. Пенчо Кунчев отчетливо набляга на необходимостта от висока художествена мярка при изграждане на анимационния персонаж. Той трябва да се отличава със солиден и убедителен рисунък, с артистичен контур, който да е в състояние дори и без светлосенки да изрази обема на формите, да обрисува с една безпогрешна четливост и пестеливост детайлите. Анимационният персонаж трябва да носи своя собствена и неповторима характеристика и цитирам „дори някаква форма на монументалност“.

Предвид спецификата на анимационния филм и разнообразните възможности за избор на еcranен образ, Пенчо Кунчев отделя внимание на антропоморфичния принцип за изграждане на образи, според който не само различни животни придобиват човешки характеристики, но това се случва и с най – невероятни елементи от заобикалящия ни свят – цветя, скали и предмети от бита.

Докторантът разглежда факторите, които влияят при създаването на анимационния персонаж – художествени и комерсиални, връзките му с комикса и карикатурата, като

специално внимание е отделено на връзката на публиката с вече изградените стереотипи за възприемане на отделни персонажи и тяхното влияние в анимационната индустрия.

Пенчо Кунчев се спира на двата основни принципа, които, според Джон Халас, е необходимо да бъдат спазвани при създаването на анимационния типаж: Първо: Анимационният герой да съхрани визуалната си индивидуалност и второ: рисунката да е опростена, изчистена от излишни подробности и самоцелни графични акценти.

В следващите глави Пенчо Кунчев прави исторически антологичен преглед на анимационните техники за изграждане на образа от края на 19-ти век, през немото кино, до превръщането на създаването на анимационни филми в индустрия. Особен интерес представляват разделите за влиянието на модерното изобразително изкуство върху анимационното кино. Става дума за киното на Германия, Франция и Италия в годините между двете войни, особено за филмите на Ман Рей и „Механичния балет“ на Фернан Леже, както и киното, повлияно от принципите на футуризма. Специален раздел е отделен и за съветската анимация от Пролеткулта до 60-те години на 20-тия век.

В своя дисертационен труд Пенчо Кунчев приема с резерви класификацията на анимационния типаж от американския теоретик и автор на комикси Скот Маклауд, който идентифицира три насоки в развитието на анимационния типаж: фотопрекалистична, към която той отнася до известна степен изображенията от филмите на студията на Дисни, иконична – типажите създадени в UPA и от художниците от Загребската анимационна школа, и абстрактна (McCloud, 1994). Пенчо Кунчев прави корекция на тази триада, тъй като счита, че поставянето на анимационните типажи и тяхната анимационна стилистика в едно пространство, в което те гравитират между две крайности като иконична и фотопрекалистична, затруднява тяхното категоризиране и води до възможни неточни съждения. Ето защо, с цел постигане на по-голяма яснота, Пенчо Кунчев разглежда анимационния типаж в две основни направления:

карикатурно и реалистично.

Изследвайки спецификите и общите закономерности на карикатурния типаж, докторантът анализира степента на стилизация и деформация, както на целия типаж, така и на отделни части в него – глава, ръце, крака, торс, елементи в облеклото. Прави се анализ и на рисунката на типажа – контур, графични акценти, оцветяване, техника на изпълнение. Обръща се внимание и върху стиловото и художествено единство между типажа и декора.

Пенчо Кунчев разглежда карикатурния типаж в три подгрупи: карикатурно-лаконичен, карикатурно - декоративен и карикатурно-художествен.

Търсейки общи закономерности при изграждането на анимационния типаж, Пенчо Кунчев задава теза, която убедително защитава в анализа на творческия процес, съпътстващ създаването на анимационната творба. След като изтъква общите черти и специфичните особености на двата типа изграждане на образа – карикатурен и реалистичен, авторът формулира определящия принцип за успешен филм – ясна драматургия, отказ от всичко излишно в графичното решение и последователна защита на художествения модел, залегнал в основата на конкретното произведение.

Особено внимание заслужава седма глава, в която се разглежда развитието на типажа в българския анимационен филм – от неговото създаване, през златните години, когато се формира т. нар. българска анимационна школа, през 1970-те и 1980-те години на „новата вълна“ и до наши дни.

В защита на своята теза, Докторантът извежда като определящи следните приноси:

1. В дисертацията се прави обстоен преглед на развитието на анимационния типаж от зората на анимационното кино до наши дни. Това развитие се анализира в контекста както на художествените търсения на неговите автори, така и на драматургичната структура на конкретното филмово произведение, в контекста на съответния исторически период.
2. За първи път развитието на модерния анимационен типаж се поставя в две основни направления – карикатурен и реалистичен. Това улеснява както проследяването на неговото развитие и намирането на корените на неговата поява, така и посоките на бъдещите му конфигурации. За първи път карикатурният типаж се поставя в три нови категории: карикатурно-лаконичен, карикатурно-декоративен и карикатурно – художествен.
3. Очертават се детайлно връзките между художествените течения в съвременното изобразително изкуство и оформянето на анимационния типаж, анализират се техните влияния върху цялостния художествен облик на филма.
4. Прави се преглед на развитието на анимационния типаж в България, като резултат както на местни източници на вдъхновение от родното културно наследство, така и на влияния от чуждестранни анимационни школи и течения в изобразителното изкуство и приложната графика.

Считам, че дисертационният труд на Пенчо Кунчев „Анимационният типаж – анализ и развитие 1906 - 2012“ има научни и приложни приноси според изискванията за присъждане на научна степен „доктор“.

Дисертационният труд е разработен самостоятелно и показва висока степен на познаване на състоянието на проблема, както и съответствие на използваната литература.

Използваните в дисертацията автори са цитирани коректно.

Теоретичният модел на изследването е обоснован и разработен задълбочено и е новаторски.

Заключение

Дисертационният труд „Анимационният типаж – анализ и развитие 1906 - 2012“ на Пенчо Кунчев представлява в същността си задълбочено и новаторско изследване, което обединява в единно художествено цяло теория и практики на световната анимация, в това число и на българската, за един период, обхващащ повече от столетие. Дисертационният труд осмисля естетическите принципи на вече отминалия ХХ век и очертава тенденциите в развитието на анимационната пластика в наши дни и близкото бъдеще.

Давам положителна оценка на дисертационния труд.

Доц. Костадин Бонев

14.06.2016

София

